

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО**

БУДАРНА ВІТАЛІЯ ОЛЕКСАНДРІВНА

УДК 346.512

**ГОСПОДАРСЬКО-ПРАВОВИЙ МЕХАНІЗМ
ІНВЕСТИЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ**

12.00.04 «Господарське право; господарсько-процесуальне право»

АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата юридичних наук

Харків – 2021

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана на кафедрі господарського права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, Міністерство освіти і науки України.

Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент **Баряхтян Наталя Веніамінівна**, Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, доцент кафедри господарського права.

Офіційні опоненти:

– доктор юридичних наук, професор **Шаповалова Ольга Вікторівна**, Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля, завідувач кафедри господарського права;

– кандидат юридичних наук, доцент **Килимник Інна Ігорівна**, Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова, завідувач кафедри правового забезпечення господарської діяльності.

Захист відбудеться «14» квітня 2021 року о 13 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 64.086.04 у Національному юридичному університеті імені Ярослава Мудрого за адресою: 61024, м. Харків, вул. Пушкінська, 77

З дисертацією можна ознайомитися у бібліотеці Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого 61024, м. Харків, вул. Пушкінська, 84-а.

Автореферат розіслано «12» березня 2021 року.

**Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради**

О. Р. Дашковська

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Обґрунтування вибору теми дослідження. Здобуття незалежності України принесло низку реформ, що мали за ціль докорінні зміни практично в усіх сферах суспільного життя. Не стала у цьому випадку виключенням і економічна сфера, зокрема, механізми регулювання інвестиційної діяльності та нормативний апарат їх регулювання. З початком проведення реформ (1991 р.) змінюється загальний вектор всієї економічної політики держави. Якщо за радянських часів це була здебільшого адміністративно-командна модель, коли інвестування здійснювалося в державні сфери господарської діяльності і представляло процес перерахунку коштів з бюджету на рахунки державних підприємств, то реформи принесли нове направлення, яке мало за ціль запровадження ринкових механізмів регулювання інвестиційних відносин.

Однак, не зважаючи на намагання законодавця нормативно врегулювати процес інвестиційної діяльності у державі, досягти бажаного результату так і не вдалося. Значна кількість нормативно-правового матеріалу, а за підрахунками це біля 1500 актів, які прямо або опосередковано регулюють інвестиційні механізми, не лише ускладнила цей процес, а й подекуди зробила його неможливим. Необхідність у систематизації цього матеріалу, розроблення чітких напрямків реалізації інвестиційної політики та механізмів її реалізації є невідкладним викликом сьогодення.

На сьогодні актуальним питанням є швидке економічне зростання, оскільки нині спостерігається значне відставання нашої країни від держав зі сталою ринковою економікою. Саме тому активна реалізація інвестиційної політики держави пояснюється потребою подолання різноманітних перешкод на шляху руху інвестицій та ефективного виконання економічних функцій держави.

Актуальність проблеми господарсько-правового механізму інвестиційного забезпечення національної економіки, удосконалення законодавства у цьому напрямку зумовлено зокрема необхідністю технологічного переозброєння більшості основних виробничих фондів суб'єктів господарювання, потребою структурних економічних змін у зв'язку із впливами світової конкуренції, привнесення інноваційного характеру у інвестиційні процеси й іншими чинниками, що мають важливе значення для успішного розвитку економіки.

Відтак, основним завданням господарсько-правової науки є створення та постійне удосконалення правового механізму регулювання економічних процесів та встановлення принципових положень, що ґрунтуються на суспільно-економічних цінностях. За таких умов весь алгоритм побудови вектору розвитку розглядуваних відносин повинен мати, у першу чергу, соціальну зорієнтованість та випереджаючий розвиток галузей, що

уособлюють епоху Четвертої промислової революції, які досягаються чітким порядком проведення інвестиційної політики держави.

Питання господарсько-правового механізму інвестиційного забезпечення національної економіки входять до предмету та досліджуються господарсько-правовою наукою. Однак такі елементи цих відносин як напрями інвестиційної політики держави, правовий механізм формування та реалізації інвестиційної політики держави, джерела формування інвестиційного потенціалу національної економіки, механізмів його акумуляції, а також системно-структурний зв'язок інвестиційної політики з іншими напрямками економічної політики, не отримали необхідної уваги у господарсько-правовій доктрині. У зв'язку з цим, це додатково актуалізує обрану тематику дисертаційного дослідження.

Усе вищевказане дає підстави стверджувати про особливу актуальність та своєчасність проведення комплексного дослідження проблеми господарсько-правового механізму інвестиційного забезпечення національної економіки у межах загального процесу модернізації та адаптації національного законодавства.

Науково-теоретичну базу роботи склали праці провідних вітчизняних та закордонних вчених-юристів та економістів, таких як: О.Б. Андреева, А. Алчаїн, Н.А. Барінов, О.Р. Бахматюк, А.Г. Богатирьов, І.С. Богданець, І.І. Боброва, Н.В. Бугас, В.С. Бойко, І.І. Вербіцька, О.М. Вінник, К.М. Врублевська-Місюна, А. Дітріх, О.О. Дорошко, Н.О. Дугієнко, А.І. Єгоров, Д.В. Задихайло, А. Каммер, Ю. Кальтенбек, М.В. Кондрашова, В.І. Король, М.В. Котова, Т.А. Комашенко, С.І. Кравченко, В.В. Кудрявцева, Г.Ю. Кучерук, В.І. Кухар, Е.М. Лимонова, В.Г. Мініч, А. Орданіні, І.М. Палка, О.М. Петрук, В.В. Поєдинок, О.П. Подцерковний, С.В. Радигіна, А.Я. Рубінштейн, О.А. Руденко, М.М. Садовенко, Дж. Танака, О.В. Фарат, О.В. Федорчак, І.Б. Хама, Дж. Хове, О.В. Шаповалова, Л.М. Шик, В.С. Щербина та ін.

Джерельну та емпіричну базу дослідження також склали міжнародне й національне законодавство, публікації в засобах масової інформації, словникова та довідкова література, матеріали опитувань, інтерв'ювання, а також статистичні дослідження, що проводились у досліджуваній сфері та є відкритими для ознайомлення.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертацію підготовлено відповідно до плану наукових досліджень кафедри господарського права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого в межах комплексної цільової програми «Правове забезпечення і реалізація політики держави на пріоритетних напрямках економічного розвитку та у сфері екологічної безпеки» (номер державної реєстрації 0111U999962).

Тему дисертації обговорено на засіданні кафедри господарського

права та затверджено Вченою радою Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого 26 грудня 2014 р. (протокол №5).

Мета і завдання дослідження. *Метою* дослідження є розробка рекомендацій щодо вдосконалення господарсько-правового механізму інвестиційного забезпечення національної економіки, формулювання теоретико-методологічних положень і практичних висновків щодо закріплення засад формування та реалізації інвестиційної політики держави у процесі удосконалення законодавства України та програмних документів про інвестиційну діяльність.

Відповідно до визначеної мети було поставлено і вирішено наступні *завдання*:

- визначити окремі фази історії розвитку інвестиційної політики держави у законодавчому регулюванні;
- визначити пріоритетні напрями інвестиційної політики;
- обґрунтувати поняття «інвестиційної політики держави»;
- встановити джерела формування інвестиційного потенціалу;
- визначити особливості функціонування суб'єктів інвестиційної інфраструктури;
- з'ясувати механізм акумуляції інвестиційного потенціалу;
- встановити зв'язок інвестиційної політики з іншими напрямками економічної політики;
- визначити пріоритети об'єктного складу інвестиційної діяльності;
- розробити рекомендації щодо удосконалення законодавства України про інвестиційну діяльність.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини у сфері інвестиційного забезпечення національної економіки та їх ефективної реалізації.

Предметом дослідження є господарсько-правовий механізм інвестиційного забезпечення національної економіки за законодавством України.

Методи дослідження. У процесі дослідження використовувались як загальнонаукові методи наукового пізнання (історичний, діалектичний, системно-структурний), так і спеціально-наукові методи (порівняльно-правовий, формально-юридичний).

Так, за допомогою історичного методу було з'ясовано генезу розвитку законодавчого забезпечення інвестиційної політики держави (1.1). Використання діалектичного методу надало можливість визначити наукові підходи до механізму становлення та реалізації інвестиційної політики держави (1.2, 2.1). За допомогою системно-структурного методу було розглянуто досліджувану проблематику в безпосередньому зв'язку із системою як загального, так і спеціального законодавства та подано пропозиції щодо вдосконалення законодавства у цій сфері (підрозділ 1.4., 2.2., 2.4.). Порівняльно-правовий метод було використано в процесі

дослідження національного та міжнародного законодавства, аналізу нормативно-правових приписів, визначення змісту юридичних понять (підрозділи 1.3., 2.1). Формально-юридичний метод було використано для наукового дослідження норм господарського законодавства, якими регулюється діяльність держави в інвестиційній сфері (1.3, 2.3).

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що подана робота присвячена визначенню господарсько-правового механізму інвестиційного забезпечення національної економіки, зокрема, з'ясуванню механізму формування та реалізації інвестиційної політики, джерел формування інвестиційного потенціалу, а також зв'язку інвестиційної політики з іншими напрямками економічної політики держави. У межах проведеного дослідження сформульовано нові теоретико-методологічні положення та науково обгрунтовані висновки й пропозиції з удосконалення нормативно-правової бази з окреслених питань, що зумовлюють їх новизну і виносяться на захист.

Уперше:

- визначено, що до чинників інвестиційної привабливості національної економіки належать: наявність реальної інвестиційної політики держави та відповідних їй суб'єктів організаційно-господарських повноважень; якість законодавчого забезпечення інвестиційних відносин; стан економічної активності національної та світової економіки (стан інвестиційної пропозиції та ефективного інвестиційного попиту); ефективність судового захисту прав та інтересів учасників інвестиційних відносин; рівень корупції в системі організаційно-господарського забезпечення інвестиційної та господарської діяльності з боку держави; ступінь криміналізації господарських відносин в національній економіці та окремих її сегментів; наявність організованого олігархічного супротиву «небажаний» інвестиційній діяльності на національному та регіональному рівнях та багато інших.

Якість законодавчої врегульованості інвестиційних відносин є лише одним з визначальних чинників інвестиційної привабливості національної економіки, який об'єктивно має обмежений ефект впливу за умови незмінного збереження існуючого стану інших чинників. Разом з тим, модернізація та удосконалення змісту законодавчої врегульованості інвестиційних відносин та проведення дієвої інвестиційної політики держави є такими важелями, що не потребують революційних суспільних перетворень, залишаючись операційно доступними для формату традиційного державного менеджменту.

Таким чином, специфіка функціонального навантаження законодавчої інвестиційної політики держави на фактор якості законодавчого забезпечення інвестиційних відносин в системі чинників інвестиційної привабливості національної економіки, за зазначених умов має полягати, в

першу чергу, у забезпеченні їй «систематизаційного» та «компенсаційного» спрямування.

Систематизаційне спрямування має полягати у необхідності детального та всебічного врегулювання інвестиційних і пов'язаних із ними господарських та інших правовідносин джерелами інвестиційного законодавства, створюючи максимально цілісний та детально розроблений правовий інвестиційний порядок.

Компенсаційний характер має полягати у спробі засобами господарсько-правового регулювання, зокрема в системі організаційно-господарського забезпечення інвестиційних процесів за рахунок різнобічного функціонального завантаження максимально компенсувати вияви усіх інших деструктивних чинників, що сукупно визначають стан інвестиційної привабливості національної економіки. Це особливо актуально в умовах політично обмежених можливостей держави впливати на зазначені деструктивні чинники у короткостроковій перспективі.

- доведено, що інвестиційна політика держави має бути інтегратором і драйвером модернізації не тільки правового інвестиційного порядку, але і усього кола суспільно-економічних чинників інвестиційної привабливості національної економіки як юридичних, так і не юридичних.

Реалізація тактичних заходів інвестиційної політики держави має відбуватися через запровадження комплексних правових режимів інвестиційної діяльності, що за своїми конструктивними властивостями суттєво знижують або нейтралізують інші деструктивні чинники стримання інвестиційної діяльності, зокрема і криміногенного характеру.

Відтак, інвестиційну політику слід визнати полігалузевою за своєю природою, яка має об'єднувати в собі не тільки елементи інших напрямів економічної політики держави (структурно-галузевої, грошово-кредитної, зовнішньоекономічної тощо), але і заходи політики в сфері забезпечення правосуддя, деолігархізації та додержання режиму законності в сфері господарювання.

Формування правових режимів інвестиційної діяльності методологічно також має гуртуватись на усвідомленні складності природи, феноменології та порядку функціонування національного інвестиційного ринку, що ґрунтується зокрема на: 1) Його пов'язаності з глобальним інвестиційним ринком, периферійною та проблемною частиною якого є національний ринок, за умови, що легальна частина цього зв'язку функціонує у однобічному форматі: «іноземні інвестиції - національний реципієнт». 2) Функціональному характері інвестиційного ринку, що виявляє себе у вигляді механізмів інвестиційного забезпечення численних ринків товарів та послуг реальної економіки, ставить необхідним для законодавчої політики держави в інвестиційній сфері виходити із дуалізму загального правового режиму інвестиційної діяльності з однієї сторони, та

широкого кола галузевих його особливостей з іншої. 3) Політизації сфери інвестиційних відносин в глобальному масштабі, через запровадження гібридних форм політичної та економічної конкуренції між державами, їх об'єднаннями та економіками, що ставить питання про необхідність розробки та законодавчого закріплення чітких безпекових імперативів функціонування національного інвестиційного ринку.

- визначено, що першочерговими завданнями законодавчої інвестиційної політики держави має стати запровадження методології розподілу сегментів структури інвестиційних правовідносин на: мікроекономічні інвестиційні відносини, що передбачають деталізацію та повноту правового закріплення різноманітних елементів правовідносин (суб'єктного складу, об'єктів, договірної та інших правових форм реалізації); макроекономічних інвестиційних відносин, що передбачають розробку національних інвестиційних публічних пріоритетів та механізмів їх організаційно-господарського забезпечення в масштабі національного інвестиційного ринку як такого; мікро та макроекономічних антикризових та безпекових механізмів в системі функціонування національного інвестиційного ринку, в тому числі і по відношенню до залучення іноземних інвестицій та інвестування з України. Окремими макросегментами в системі інвестиційних відносин доцільно вважати їх внутрішні блоки в межах умовного інвестиційного циклу: блок акумуляції інвестиційного потенціалу, що передбачає власний суб'єктний склад, договірно-правову базу, механізми організаційно-господарського забезпечення тощо; блок відносин безпосереднього інвестування між інвестором та реципієнтом. Спеціальними типами інвестиційної діяльності в цьому блоці слід окремо виділити спільне інвестування та самоінвестування; блок відносин в процесі господарської діяльності, в основі якої лежить реалізація залучених інвестицій, що може передбачати відповідні засоби організаційно-господарського впливу; блок відносин в процесі реалізації продукції та отримання прибутку (результатів від проінвестованого виробництва); блок відносин, що стосуються питань реінвестиційної діяльності інвестора.

Зазначені блоки інвестиційних та пов'язаних з ними відносинами методологічно повинні бути окремими об'єктами законодавчої інвестиційної політики безвідносно до ступеня систематизації пропонуємих нормативно-правових актів. Чіткість правових позицій законодавця щодо них допоможе структурувати відповідний нормативний матеріал в процесі систематизаційних законотворчих робіт та прогнозувати ефективність правового забезпечення.

- доведено, що процеси політизації сучасних економічних і, зокрема, інвестиційних відносин в умовах геоекономічного протистояння та глобального загострення економічної та політичної конкуренції потребують юридичної розробленості та кваліфікаційного забезпечення категорії

«недобросовісна інвестиційна діяльність» (токсичні інвестиції).

До такої категорії слід віднести інвестиційну діяльність, стратегія інвестора в якій цілком або значною мірою мотивується: придбанням активів суб'єкта господарювання з метою подальшої нейтралізації його як економічного конкурента; придбанням активів з метою отримання прав на інноваційний продукт для широкого використання підприємствами інвестора за кордоном; інвестування з метою отримання економічної влади та, відповідно, і політичного впливу (об'єкти інфраструктури, енергетики, телекомунікацій); інвестування з метою здійснення діяльності на небажаних для країни екологічних та демографічних засадах; інвестування в об'єкти господарської діяльності, для господарського використання яких властива висока складова земельної або гірничої ренти (майнові об'єкти, що складають національне багатство); інвестування в сферу обороно-промислового комплексу з деструктивною приватно-публічною метою.

Особливим об'єктом законодавчого регулювання мають стати інвестиції з боку іноземних суверенних фондів та інших державних господарських організацій інвестиційного спрямування. Інвестиційна діяльність таких суверенних фондів а рїорї містить в собі політичний компонент, що de facto виводить зазначені правовідносини далеко за межі сфери господарсько-правового регулювання. Виходячи з того, що засновниками таких організації можуть бути потужні держави світу, інвестиційні спори щодо таких вкладень можуть фактично виходити на рівень міждержавного політичного протистояння.

Саме тому умови інвестиційної діяльності суверенних інвестиційних організацій мають бути попередньо визначені в законі як окрема категорія іноземних інвестицій. Додатково має бути передбачено дозвільний порядок допущення таких організацій до інвестування в Україні в кожному окремому випадку. Основними господарсько-правовими засобами регламентації зазначеної категорії інвестицій мають бути: «заборона»; «застосування принципу секторальної диверсифікації інвесторів»; «особливі вимоги до фіксації інвестиційних зобов'язань інвестора» тощо.

- встановлено, що методологія законодавчого забезпечення інвестиційних відносин, виходячи із необхідності виконання їм компенсаційного функціонального навантаження має полягати у акцентуації законодавця на: застосуванні широкого арсеналу господарсько-правових механізмів, в тому числі і у формі проведення цілої низки локальних та секторальних експериментів з гарантованим терміном застосування, для отримання ефекту максимально позитивного впливу на процеси залучення інвестицій у національну економіку та, водночас, на процеси створення та пропонування національними реципієнтами інвесторам відповідно сформованих інвестиційних проектів. (Предметом експериментування можуть стати форми комунально-приватного

інвестиційного партнерства, пряме компенсування у вигляді комунальних послуг інвестору частини інвестуемого капіталу; повернення до ідеї ССЗ та ТПР у цивілізованій формі); сегментації видів та особливостей правових режимів інвестиційної діяльності залежно від особливостей економічної політики держави відносно різних секторів національної економіки. Такі особливості можуть бути встановлені законодавством спеціально для сфер ОПК, електроенергетики, агропромислового комплексу (окремих видів виробництв та інфраструктури), телекомунікаційної та фармацевтичної галузей тощо. Така сегментація має дозволити більш ефективно комбінувати господарсько-правові засоби стимулювання інвестиційних процесів з урахуванням специфіки відповідних галузей; локалізації та концентрації реалізації інвестиційних проектів технологічно подібного спрямування в межах спеціальних утворень, що дозволяють застосовувати пряме та прозоре організаційно-господарське, і до певної міри, господарсько-виробниче супроводження інвестиційної діяльності щодо цілої низки проектів водночас. Прикладами такої локалізації та концентрації можуть слугувати спеціальні утворення такі як, зокрема індустріальні парки (транскордонні індустріальні парки) та території зі спеціальним режимом інвестиційної діяльності, адже в їх межах, зокрема, може бути забезпечено мінімізацію кримінально-корупційних проявів суспільно-політичного життя, посилено захист інвестиційних прав за рахунок: а) створення спеціальних адміністрацій (керуючих компаній) з широким колом делегованих організаційно-господарських повноважень; б) попереднього до початку інвестиційної діяльності вирішення питань господарського забезпечення комунальними послугами, ресурсами, логістикою тощо; в) застосування інструментів саморегулювання у вирішенні спільних справ, пов'язаних із інвестиційною діяльністю цілої низки інвесторів-реципієнтів; г) створення умов для тимчасового порядку розгляду спорів, пов'язаних із інвестиційними правовідносинами; органічному доповненні до змісту предмету інвестиційного законодавства правовідносин, що пов'язані із акумуляцією інвестиційного потенціалу з подальшою його трансформацією у прямий інвестиційний ресурс, зокрема фінансових установ. Окремими прикладами можуть слугувати кошти українських заробітчан, що переказуються в Україну, але не мають чіткого і привабливого для власників механізму їх інвестиційного використання та забезпечення, зокрема через систему гарантування інвестицій фізичних осіб. До цієї ж категорії слід віднести проблему нерозвинутості облігаційних відносин – потужного ресурсу інвестування національних суб'єктів господарювання тощо.

Удосконалено:

- положення про необхідність використання інвестиційного потенціалу домогосподарств шляхом реформування системи трансформації

заощаджень у інвестиції, підвищення гарантій інвестицій небанківської сфери, створення системи фінансових консультативних суб'єктів, активізації участі у недержавних формах страхування, стимулювання малого підприємництва та ефективної самозайнятості, інтенсифікація інформаційно-комунікативної діяльності щодо наявних фінансових інструментів, введення інструментів інвестиційної привабливості для використання заощаджень «тіньових заробітків», заснування комплексної системи страхування депозитних вкладів, формування депозитного портфеля домогосподарства та ін.;

- критерії, що впливають на визначення об'єктних пріоритетів для інвестування, розподіливши їх на декілька площин: галузевий, територіальний, організаційно-правовий та економічний критерії. До об'єктних пріоритетів за галузевим критерієм пропонується відносити агропромислове господарство; паливно-енергетична сфера; інфраструктурна сфера (транспорту, складського господарства, телекомунікацій, бізнес-середина та побутового сервісу); наукова, науково-технічна сфера; оборонно-промисловий комплекс України тощо. За територіальним критерієм (Західний регіон, Придніпровський регіон, Південний регіон, Регіони, забруднені внаслідок аварії на ЧАЕС, Територія проведення ООС та тимчасово окуповані території);

- положення про необхідність прийняття Закону України «Про краудфандинг», яким закріпити базові механізми цих правовідносин, а саме: 1) статус платформи як господарського суб'єкта, внесення його до спеціального реєстру, наявність статутного фонду певного розміру, проведення операцій через єдиний спеціалізований рахунок, 2) визначення проекту, вимог до нього та відповідних ризиків, 3) визначення статусу суб'єктів, що залучають інвестиції (статус суб'єкта господарювання, вимоги щодо ділової репутації), 4) основи оподаткування (із бланкетними нормами до Податкового кодексу) щодо визначення податкового агента та ставки податку, податкових пільг, 5) гарантій стягнення коштів у випадку закриття проекту, 6) вирішення спорів.

Набули подальшого розвитку наукові положення щодо:

- необхідності прийняття єдиного кодифікованого акту для врегулювання інвестиційної діяльності – «Інвестиційного кодексу», який має ґрунтуватися у першу чергу на уніфікації базових засобів законодавчого забезпечення інвестиційної діяльності та їх спеціалізації у відповідності до об'єктних, суб'єктних та інших особливостей, що мають суттєво підвищувати ефективність інвестиційних відносин у національній економіці;

- доцільності введення у національний правопорядок підзаконного акту, який би визначав стандарт ISO 9001:2001 у діяльності органів виконавчої влади «Система управління якістю управлінських послуг органів

виконавчої влади» з метою по-перше, вдосконалення системи управління інвестиційною діяльністю, по-друге, демонстрації процесу гармонізації національного законодавства із правом ЄС.

Практичне значення отриманих результатів полягає у тому, що сформульовані в ході дослідження наукові положення і пропозиції можуть бути використані в нормотворчій діяльності держави як такої, у процесі удосконалення господарського законодавства, складанні відповідних програмних документів органами державної влади, а також у навчально-методичній роботі, при підготовці наукових і навчальних видань, підручників, навчальних програм курсу «Господарське право України», «Інвестиційне право» тощо.

Апробація результатів дослідження. Основні положення дослідження, висновки та пропозиції доповідались, обговорювались та були схвалені на засіданнях кафедри господарського права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. Оприлюднення результатів дослідження відбувалось також під час особистої участі автора з повідомленнями та доповідями під час наукових конференцій різного рівня (міжнародних, всеукраїнських) та круглих столах: Міжнародна науково-практична конференція «Актуальні напрями правового забезпечення інноваційної та інвестиційної політики в Україні» (14 листопада 2014, м. Харків); круглий стіл «Актуальні питання цивільного та господарського права» (24 грудня 2015, м. Полтава); четверта Всеукраїнська науково-практична конференція «Теоретико-правові засади формування сучасного медичного права в Україні» (27 листопада 2015 р., м. Полтава); круглий стіл «Господарсько-правова політика в умовах загрози державному суверенітету України» (грудень 2015 р., м. Полтава); всеукраїнська наукова конференція «Юридична осінь 2016 року» (15 листопада 2016 р., м. Харків), круглий стіл «Перші наукові читання пам'яті академіка В.К. Мамутова» (8 лютого 2019 р., м. Київ).

Публікації. За темою дисертації автором підготовлено 16 наукових публікацій, з яких 6 статей – у фахових наукових виданнях України, 2 статті у міжнародному спеціалізованому виданні та тези 8 наукових доповідей на конференціях та круглих столах.

Структура та обсяг дисертації. Дисертація складається зі вступу, 2-х розділів, що містять 8 підрозділів, висновків, списку використаних джерел та додатку. Загальний обсяг дисертації – 218 сторінок, з яких основний текст – сторінок. Загальна кількість використаних джерел – 227 найменувань.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми дисертаційного дослідження, визначено мету й завдання, об'єкт, предмет, методологічну та теоретичну базу дослідження, сформульовано основні положення, що відображають одержані результати, висвітлено їх практичне значення та напрями апробації.

Розділ 1 «Зміст інвестиційної політики держави та стан її законодавчого забезпечення» складається з чотирьох підрозділів.

У *підрозділі 1.1. «Генезис розвитку законодавчого забезпечення інвестиційної політики в Україні»* проаналізовано розвиток інвестиційного законодавства з часів здобуття незалежності України і до сьогодні.

Запропоновано періодизацію (етапи) формування й становлення законодавчого забезпечення інвестиційної політики в Україні. Було виявлено, що на відміну від інвестиційного законодавства СРСР, яке носило характер бюджетного інвестування, законодавство незалежної України у цій сфері має вже ринкову спрямованість. Характерною його особливістю стала спрямованість на пошук та залучення зовнішнього інвестора, що мала за ціль інтенсивне залучення коштів як від національних інвесторів, так і з-за кордону.

Аналіз нормативно-правової бази забезпечення інвестиційної політики в Україні, надав можливість не лише поетапно розглянути весь процес її становлення, але й прийти до висновку, що на сьогодні в Україні сформована широка база інвестиційного законодавства, однак його неупорядкованість та неузгодженість сьогодні є однією з основних причин, які гальмують розвиток інвестиційної діяльності в Україні, що негативно впливає на кількість та якість залучення інвестицій.

У *підрозділі 1.2. «Інвестиційна політика держави та її напрями»* розглянуто сутність поняття «інвестиційна політика держави» та пріоритетні напрями її реалізації.

Запропоновано розглядати інвестиційну політику держави як комплекс нормативно-виважених заходів органів державної влади, що спрямовані на визначення основних напрямів її реалізації, встановлення її джерел й обсягів капіталовкладень в економіку держави.

Акцентовано увагу на тому, що вектор розвитку інвестиційної політики держави безпосередньо залежить від стану її економіки. У зв'язку з чим, економічні процеси, які відбуваються у державі, мають безпосередній вплив на формування пріоритетних напрямів розвитку її інвестиційної політики. Серед таких, у роботі було виділено: удосконалення системи державної інвестиційної політики, спрямованої на розширення потенціалу та активізацію інвестиційної діяльності у країні; покращення інвестиційного клімату шляхом удосконалення загального та спеціального законодавства,

спрямованого на регулювання інвестиційних відносин; створення умов для ефективного залучення міжнародних інвестицій; розвиток ринку цінних паперів, який буде сприяти залученню фінансових ресурсів; створення сприятливого інвестиційного клімату та стимулювання інвестицій у виробництво конкурентоспроможної продукції; удосконалення фіскального стимулювання інвестиційної діяльності.

У підрозділі 1.3. «Правовий механізм формування та реалізації інвестиційної політики» розглянуто порядок становлення та здійснення інвестиційної політики, а саме правового механізму цих процесів.

Під правовим механізмом формування інвестиційної політики держави необхідно розуміти порядок визначення цілей та прийняття відповідних нормативно-правових актів, які регулюють відносини у сфері інвестування та спрямовані на встановлення правил поведінки нормативного характеру при здійсненні визначених видів діяльності.

Розглядуваний процес формування й впровадження інвестиційної політики є комплексним багаторівневим завданням, кожний з етапів якої вимагає окремого відпрацювання й постійної адаптації до умов функціонування соціально-економічної системи, що постійно змінюється.

Зазначено, що важливу роль при формуванні інвестиційної політики відіграють не лише закони та підзаконні нормативно-правові акти, а й різного роду цільові програми, які спрямовані на покращення інвестиційного клімату у країні шляхом визначення пріоритетних напрямків діяльності у цій сфері.

На відміну від механізму формування, реалізація правової інвестиційної політики має забезпечуватися усіма можливими засобами законодавчої інвестиційної політики та встановленням відповідних механізмів юридичної відповідальності органів держави за невиконання вимог чинного законодавства.

У підрозділі 1.4. «Системно-структурний зв'язок інвестиційної політики з іншими напрямками економічної політики» проведено розмежування інвестиційної політики та інших напрямів економічної політики держави.

З'ясовано, що економічна політика є комплексним поняттям, яке включає у себе ряд структурних елементів, що взаємопов'язані та доповнюють один одне. Оскільки економічна політика є системою заходів держави у галузі управління економікою, то, безумовно, вона спрямована на досягнення економічної стійкості й встановлення рівноваги основних економічних пропорцій між її структурними елементами. Цілком логічно, що економіка держави буде процвітати за умови ефективного функціонування усіх її напрямів.

Встановлено, що напрямки економічної політики перебувають у тісному системно-структурному зв'язку з інвестиційною політикою

держави, оскільки за своєю суттю інвестиції є потужним джерелом оновлення виробництва та економічного зростання країни. Крім того, вони є не лише ефективним засобом підвищення конкурентоспроможності товарів як на внутрішньому, так і на міжнародному ринках, розширення експорту та укріплення позицій країн на міжнародній арені, а й сприяють залученню нових технологій і зайнятості населення. І не випадковим у цьому аспекті є те, що інвестиційні процеси багато в чому залежать від особливостей розвитку державної політики у цілому, курсу розвитку економіки, напрямків формування соціальних, фінансових та інших відносин у суспільстві.

Розділ 2 «Забезпечення ефективності механізму реалізації інвестиційної політики держави» складається з чотирьох підрозділів, в яких досліджується джерела інвестиційного потенціалу, механізм акумуляції інвестиційного потенціалу, функціонування суб'єктів інвестиційної інфраструктури та визначаються напрями удосконалення законодавства України про інвестиційну діяльність.

У підрозділі 2.1. «Джерела формування інвестиційного потенціалу національної економіки» звернено увагу на те, що інвестиційний процес є взаємопов'язаними фазами формування, розподілу та споживання інвестиційних ресурсів з метою отримання додаткового доходу чи соціального ефекту. Безперервність цього процесу, яка забезпечується злагодженим функціонуванням джерел його формування, є базовою умовою для забезпечення розширеного відтворення.

Розподіляючи джерела формування інвестиційного потенціалу на внутрішні та зовнішні, у роботі, до зовнішніх джерел інвестиційного потенціалу віднесено інвестиції ТНК, портфельні інвестиції, кошти заробітчан, ресурси міжнародних організацій. У свою чергу, до внутрішніх – накопичення населення, внутрішні ресурси підприємств, венчурні фонди, емісія державних облігацій. Розглянуті джерела, не зумовлюють їх виключність та обмеженість лише вказаним переліком.

Джерела інвестиційного потенціалу – це тимчасово вільні грошові фонди та потоки, які утворюються в процесі взаємодії суб'єктів відтворення інноваційно-інвестиційного потенціалу економіки з приводу формування фінансових ресурсів з метою їх подальшого інвестування. Можливість формування інвестиційного потенціалу багато в чому визначається структурою капіталу, досягнутого на попередній стадії його відтворення.

Встановлено, що враховуючи значну кількість інвестиційних відносин та потенційних джерел інвестування національної економіки, їх успішне регулювання вимагає уніфікованого доктринального формування та подальше втілення у державній інвестиційній політиці єдиної концепції інвестиційно-правового регулювання, чіткого усвідомлення її завдань, специфіки їх регулювання й унікального місця у системі економіко-

правових інституцій.

У підрозділі 2.2. «Господарсько-правове забезпечення механізму акумуляції інвестиційного потенціалу та функціонування суб'єктів господарсько-правового забезпечення інвестиційної інфраструктури» приділено увагу особливості процесу накопичення інвестиційного потенціалу та діяльності суб'єктів інвестиційної інфраструктури.

Звернено увагу, що до організаційної структури інвестиційної сфери слід віднести усіх потенційних учасників інвестиційного процесу (державу, фізичних та юридичних осіб), проте, зважаючи на складність та багаторівневість інвестиційного процесу, поряд із вищевказаними безпосередніми учасниками, виходячи з посередницького характеру, доцільним буде окремо виділяти та згрупувати категорію посередницьких структур, що так або інакше задіяні в інвестиційному процесі. Сукупність таких інституцій, зважаючи на їх допоміжну роль (функцію сприяння) і формує безпосереднє уявлення про інвестиційну інфраструктуру як комплексне та динамічне явище.

Поняття інвестиційної інфраструктури не має звужуватися виключно до суб'єктного складу, натомість, відповідно до широкого підходу вказана категорія має розглядатися як сукупність організаційно-технічної, матеріальної, фінансової, інформаційної та інвестиційно-консультативної систем, що у взаємодії сприяють ефективній акумуляції, формуванню, розподілу інвестицій та наданню послуг, комунікації виробників та споживачів фінансових послуг для забезпечення процесу та досягнення результатів інвестиційної діяльності.

У підрозділі 2.3. «Пріоритети об'єктного складу інвестиційної діяльності» проведено дослідження сфер та об'єктів інвестування.

З'ясовано, що сфера залучення інвестицій фактично не має предметних обмежень (окрім очевидних та логічних легальних заборон) і може торкатися всіх сфер життєдіяльності держави. А тому організаційні умови залучення інвестицій можуть суттєво диференціюватися, набувати різноманітних форм. І, що особливо важливо з точки зору загальної інвестиційної політики, створення сприятливих умов для інвестування в одній сфері може стати передумовою для відтоку інвестицій в іншій. Тому, визначення об'єктних пріоритетів інвестування потребує дуже скоординованого балансу і наявності довгострокової та всеохоплюючої стратегії, гнучких та багаторівневих засобів.

Об'єктні пріоритети визначаються активними діями держави із стимулювання відповідних заходів та їх організаційно-правового забезпечення.

Встановлено, що сутність об'єктних пріоритетів інвестиційної діяльності полягає не лише у вирішенні конкретно-визначеної проблематики певної галузі або певного регіону, а мають куди більш

глибинний ефект та дозволяють констатувати взаємозалежність між масштабами залучення інвестицій в минулому та майбутньому (ефект «інвестиції породжують інвестиції»). Проте, самий по собі інститут державного сприяння визначенню інвестиційних пріоритетів не може бути оцінений однозначно (однозначно позитивно або навпаки), більше того, його практична реалізація піднімає низку правозастосовчих проблем, подолання яких неможливе в межах чинної парадигми.

У підрозділі 2.4. «Напрями удосконалення законодавства України про інвестиційну діяльність» розглянуто перспективні напрями удосконалення нормативно-правової бази регулювання інвестиційних правовідносин.

Встановлено, що серед широкого комплексу законодавчої бази про інвестиційну діяльність є прогалини у механізмі регулювання цих відносин. Саме по собі інвестиційне право має міжгалузевий статус та зачіпає нормативні акти цивільного, господарського, митного, бюджетного, адміністративного, фінансового, податкового, земельного та інших галузей права, не маючи власної кодифікованої основи. Активному правотворенню інвестиційного права сприяють і зовнішні чинники, такі як політико-економічні кризові процеси, наявність зовнішньополітичних зобов'язань в межах комунікації нашої держави із міжнародними організаціями та ін.

Вже проведені нормативні зміни, що торкнулися окремих кроків кодифікації, реорганізації митного адміністрування, удосконалення процедури реєстрації й ліцензування, створення та введення в дію механізму інвестиційних уповноважених на державному й регіональному рівнях, започаткування бізнес-омбудсмена, окремі реформи корпоративного управління, реформи врегулювання ринку цінних паперів, запровадження інвестиційних стандартів СОТ та ЕС, а також багато іншого, безумовно, можна вважати позитивним поступальним рухом. Проте, все вищезазначене сприяє нагромадженню нормативно-правових актів, але не знімає необхідності здійснення подальших реформ та не говорить про відсутність прогалин і колізій правового регулювання, тобто гострота питання про необхідність подальшої уніфікації лише додатково актуалізується.

Удосконалення законодавства України про інвестиційну діяльність повинно набути за своїм характером – «компенсаційного» та «систематизаційного» характеру. За структурою – визначити політико-правові пріоритети, а також запобіжники в сферах джерел інвестиційного ресурсу та суб'єктно-правових характеристик інвесторів; об'єктні властивості інвестиційної діяльності, включаючи якісні параметри предмету інвестування (інноваційне інвестування) та сегменту сфери господарювання – реципієнта інвестиційної діяльності, а також враховувати універсальні особливості самого циклу інвестиційної діяльності, кожна фаза якого утворює власний автономний об'єкт правового забезпечення та організаційних зусиль держави та законодавця.

ВИСНОВКИ

У дисертації здійснено теоретичне узагальнення та запропоновано вирішення наукового завдання, що полягає у визначенні сутності інвестиційної політики держави, механізмів акумуляції інвестиційного потенціалу та функціонування суб'єктів господарсько-правового забезпечення інвестиційної інфраструктури. За результатами аналізу сучасних наукових напрацювань, законодавства України та зарубіжного досвіду у сфері інвестиційних відносин, сформульовано низку висновків, які мають теоретичне й практичне значення і конкретизуються в таких положеннях:

1. Генезис законодавчого забезпечення інвестиційної політики в Україні пройшов декілька етапів: I етап (1991 р. – 1993 р.) характеризується переходом від державної моделі інвестування до ринкових засад здійснення інвестиційної діяльності; на II етапі (1993 р. – 1996 р.) приймаються нормативно-правові спрямовані на стимулювання інвестиційних процесів у державі; III етап (1996 р. – 2000 р.) – встановив опосередковані механізми врегулювання інвестиційних процесів; IV етап (2000 р. – 2006 р.) пов'язаний з механізмами встановлення інвестиційних пільг для учасників інвестиційних відносин; V етап (2006 р. – по сьогодні) характеризується намаганням законодавця привести чисельний комплекс нормативного матеріалу у єдину систему.

2. Інвестиційна політика щільно пов'язана з іншими напрямками економічної політики держави і не може розвиватися окремо від них, бо існує взаємозалежність з іншими напрямами економічної політики, що регулює розвиток інвестиційних процесів у країні. Однак на політико-правовому рівні має бути визнано пріоритет саме інвестиційної політики, її базовий та системоутворюючий характер для цілої низки напрямів економічної політики як такої.

3. Проведений в межах дисертаційної роботи аналіз співвідношення категорій джерела інвестиційного потенціалу, інвестиційні ресурси та джерела інвестицій дозволив встановити відмінності між ними. Вважаємо, що підхід до детермінування категорії інвестиційного потенціалу не має звужуватися виключно до його фінансової складової і більш правильнішим буде формувати уявлення про інвестиційний потенціал на основі відповідної ресурсної бази, що може бути накопичена суб'єктом господарювання як сукупність фінансової та нефінансової складових.

4. Необхідно визначити систему органів, до сфери організаційно-господарського впливу яких буде віднесено інвестиційну діяльність та наділити їх відповідною розмежованою компетенцією в межах змісту розділу Інвестиційного кодексу – «Державне регулювання інвестиційної

діяльності» і передбачати відповідний центральний орган державної влади, а також систему допоміжних інституцій, визначених на основі їх регіональної та галузевої специфікації.

5. Доведено необхідність впровадження компліментарного підзаконного акту – «Методика визначення потенційних кластерів та оцінки їх ефективності», яким забезпечуватиметься як популяризація кластерної моделі господарювання, так і зацікавленість у її ініціюванні з боку місцевих органів влади через підвищення прогнозованості відповідних перспектив та економічних і соціальних результатів. Також доцільними вбачається розробка (на основі об'єднання зусиль державних інституцій, наукових установ та суб'єктів господарювання) методичних посібників з кластерного розвитку для різних сфер і галузей.

6. На основі офіційної статистики було здійснено дослідження переважних елементів фінансової складової інвестиційного потенціалу, і встановлено хоча й поступово знижувану, але при цьому все ще надмірну роль власних коштів у структурі інвестиційних джерел, що безумовно є наслідком декількох останніх хвиль фінансової кризи та підтверджує низьку ступінь розвитку фінансово-кредитного ринку в державі.

7. Встановлено систему посередницьких суб'єктів інвестиційної інфраструктури та запропоновано їх класифікацію. Зазначені суб'єкти потребують детальної правової регламентації відносно їх створення та функціонування на інвестиційному ринку. Автором визначено ключові недоліки господарсько-правового забезпечення їх функціонування, серед яких: проблематика статусу суб'єктів, що утворені шляхом приватизації; недостатня правова урегульованість форм залучення інвестиційних ресурсів на зовнішніх фінансових ринках та орієнтація на власні ресурси, вкрай незадовільна практика застосування інструментів фондового ринку (акції, облигації, спільне інвестування, венчурний капітал тощо), низький рівень інформативно-комунікативної складової відносно між суб'єктами інвестиційної інфраструктури.

8. Проведено комплексний аналіз формування об'єктних пріоритетів інвестиційної діяльності через реалізацію державних та регіональних інвестиційних проектів, досліджена їх ефективність, виявлені недоліки та перспективні потенційні нововведення, серед яких диверсифікація та регіональна локалізація серед розвинених регіонів, переважання державного фінансування, фрагментація проектів, ресурсна неузгодженість між близькими предметно проектами, низький рівень врахування кон'юнктури, низька інвестиційна привабливість для зовнішніх інвесторів. Вдосконалення правового регулювання проектної форми інвестування, вбачається зокрема шляхом реформування процедури обрання територіальної локалізації проектів (для вирівнювання можливостей серед регіонів), поширення міжрегіонального співробітництва у реалізації

проектів, підсилення ефекту ефект «інвестиції породжують інвестиції», інтенсифікації використання інформаційно-промоційного ресурсу.

9. Із аналізу діяльності ТНК в Україні з'ясовано, що національна економіка знаходиться лише на початковому етапі отримання вигоди від розміщення філій ТНК на своїй території. Для підвищення її ефективності необхідно створювати умови для подальшої експансії ТНК на ринки України і сприяти інтеграції вітчизняних підприємств у світове господарство.

10. Запропоновано доповнити ст. 10 Закону України «Про інвестиційну діяльність» нормою, що надаватиме коштам осіб, заробленим закордоном, статус інвестицій, а Закон України «Про зовнішню трудову міграцію» та Податковий кодекс України доповнити нормами, що звільнятимуть від сплати податкових та митних платежів при переведенні такої готівки в Україну для активізації використання заощаджень, акумульованих трудовими мігрантами з України.

11. Доведено необхідність прийняття законодавчого акту «Про краудфандинг», яким закріпити базові положення формату цих правовідносин, зокрема, 1) статус платформи як суб'єкта господарського права, внесення його до спеціального реєстру, наявність статутного фонду певного розміру, проведення операцій через єдиний спеціалізований рахунок, 2) визначення проекту, вимог до нього та відповідних ризиків, 3) визначення статус суб'єктів, що залучають інвестиції (статус суб'єкта господарювання, вимоги щодо ділової репутації), 4) основи оподаткування (із бланкетними нормами до Податкового кодексу) щодо визначення податкового агента та ставки податку, податкових пільг, 5) гарантій стягнення коштів у випадку закриття проекту, 6) вирішення спорів.

12. Кодифікаційний процес інвестиційного законодавства все ще перебуває на початковому етапі своєї реалізації, виявлені проблеми та прогалини потребують дуже обережного вирішення, оскільки перспектива ухвалення єдиного кодифікованого акту – інвестиційного кодексу – на наш погляд є неминучою, а тому активна правотворчість сьогодення може стати сповільнюючим фактором для узагальненої кодифікації в майбутньому.

13. У ході дослідження із аналізу джерел формування інвестиційного потенціалу національної економіки було зроблено висновок, що інвестиційна політика, яка проводиться сьогодні в Україні потребує свого удосконалення як у цілому, так і в системі способів залучення інвестицій. Маючи значний інвестиційний потенціал, лише виважені методи його залучення допоможуть привабити потенційних інвесторів і у результаті досягти бажаного економічного ефекту у вигляді інвестицій.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ:

Наукові праці, в яких опубліковано основні результати дисертації:

1. Бударна В. О. Правова інвестиційна політика держави та структурні процеси в національній економіці. *Економічна теорія та право*. Харків: Право. 2015. № 1 (20). С.171-182.
2. Бударна В. О. Правовий механізм формування інвестиційної політики держави. *Економічна теорія та право*. Харків: Право. 2016. № 2 (25). С.160-170.
3. Бударна В. О. Інвестиційна політика держави: стан законодавчого забезпечення. *Економічна теорія та право*. Харків: Право. 2016. № 3 (26). С.176-187.
4. Бударна В. О. Правові засоби формування інвестиційного потенціалу України. *Економічна теорія та право*. Харків: Право. 2017. № 3 (30). С.120-131.
5. Бударная Виталия, Инвестиционная политика и развитие инвестиционного законодательства Украины. *Legesiviata*. Chisinau, Republic Moldova, 2018, №8/2 (320). С.11-15.
6. Бударна В. О. Краудфандинг як модель інвестування (правовий аспект). *Проблеми законності*. Харків: Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. 2018. Вип. 142. С.119-126.
7. Бударна В.О. Інвестиційна політика України: досвід законодавчого забезпечення. *Економіка та право*. № 2 (50). 2018р. С. 41-49.
8. Budarna V. Commercial positions on improvement of legislation in the field of investment support of Ukraine's economy. *Slovak international scientific journal*. №46, 2020. Vol.2 P. 63-67.

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

1. Бударна В. О. Господарсько-правовий механізм інвестиційного забезпечення національної економіки. Актуальні напрями правового забезпечення інноваційної та інвестиційної політики в Україні. (14 листопада 2014, м. Харків). Харків: Право, 2014. С.64-67.
2. Бударна В. О. Законодавчий досвід державного регулювання інвестиційних відносин в Україні. Господарсько-правова політика в умовах загрози державному суверенітету України. (грудень 2015 р., м. Полтава). Полтава: ТОВ "Фірма "Техсервіс", 2015. С.22-26.
3. Бударна В. О. Нормативно-правове забезпечення інвестиційної політики. Актуальні питання цивільного та господарського права. (24 грудня 2015, м. Полтава). Полтава: Фірма "Техсервіс", 2015. С.11-13.
4. Бударна В. О. Господарсько-правовий механізм інвестиційного забезпечення фармацевтичної промисловості. Теоретико-правові засади формування сучасного медичного права в Україні. (27 листопада 2015 р.,

м. Полтава). Полтава: Фірма "Техсервіс", 2015. Т. 1. С.142-143

5. Бударна В. О. Правове забезпечення інвестування фармацевтичного ринку: Матеріали науково-практичної конференції «Теоретико-правові засади формування сучасного медичного права в Україні»: Збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції, 26 листопада 2016 р. НЮУ ім. Я. Мудрого. Полтава: ТОВ «Фірма «Техсервіс», 2016. С. 36-38.

6. Бударна В. О. Джерела формування інвестиційного потенціалу національної економіки. Юридична осінь 2016 року. » (15 листопада 2016 р., м. Харків). Харків: НЮУ ім. Ярослава Мудрого, 2016. С.98-100.

7. Бударна В.О. Кодифікація інвестиційного законодавства України як засіб підвищення його ефективності. Перші наукові читання пам'яті академіка В.К. Мамутова: матеріали круглого столу (8 лютого 2019 р., м. Київ). Наук.ред. В.А. Устименко. НАН України. Ін-т економіко-правових досліджень, 2019. – С.133-137.

8. Бударна В.О. Розвиток інвестиційного законодавства України: окремі актуальні напрями: Матеріали круглого столу «Завдання господарсько-правової політики держави в умовах четвертої промислової революції», м. Харків, 20 березня 2019 р. редкол.: А.П. Гетьман, Д.В. Задахайло, Ю.І. Остапенко, Т.І. Швидка; НЮУ імені Ярослава Мудрого. – Х.: ФОП Бровін О.В. С. 27-31.

АНОТАЦІЯ

Бударна В.О. Господарсько-правовий механізм інвестиційного забезпечення національної економіки. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.04 «Господарське право; господарсько-процесуальне право». – Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, Міністерство освіти і науки України, Харків, 2021.

У роботі здійснено ґрунтовний аналіз господарсько-правового механізму інвестиційного забезпечення національної економіки. Проаналізовано напрями інвестиційної політики держави, правовий механізм її формування та реалізації, окремо розглянуто питання системно-структурного зв'язку інвестиційної політики з іншими напрямками економічної політики.

Значну увагу приділено джерелам формування інвестиційного потенціалу національної економіки. Окремо розглянуто питання, господарсько-правового забезпечення механізму акумуляції інвестиційного потенціалу та функціонування суб'єктів господарсько-правового забезпечення інвестиційної інфраструктури, пріоритетів об'єктного складу інвестиційної діяльності та напрямів удосконалення законодавства України про інвестиційну діяльність.

Ключові слова: господарське право, інвестиційна політика, інвестиційна діяльність, краудфандинг, інвестиційні відносини, краудінвестинг.

АННОТАЦІЯ

Бударная В.А. Хозяйственно-правовой механизм инвестиционного обеспечения национальной экономики. - Квалификационный научный труд на правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата юридических наук по специальности 12.00.04 «Хозяйственное право; хозяйственно-процессуальный процесс». – Национальный юридический университет имени Ярослава Мудрого, Министерство образования и науки Украины, Харьков, 2021.

В работе осуществлено комплексное исследование хозяйственно-правового механизма инвестиционного обеспечения национальной экономики. Исследование позволило сформировать авторскую дефиницию понятия «инвестиция», а также выделить основные направления инвестиционной политики государства.

Значительное внимание уделено правовым механизмам формирования и реализации инвестиционной политики. Установлено, что такими механизмами являются отображение инвестиционной политики государства в специальных актах государства – стратегиях, программах инвестиционного развития, закрепление ее в соответствующих нормативно-правовых актах, а также закрепление механизма иностранного инвестирования.

Доказано, что инвестиционная политика государства должна быть интегратором и драйвером модернизации не только правового инвестиционного порядка, но и всего круга общественно-экономических факторов инвестиционной привлекательности национальной экономики как юридических, так и не юридических.

Аргументировано, что инвестиционная политика тесно связана с другими направлениями экономической политики государства и не может развиваться отдельно от них, потому что существует взаимозависимость, которая регулирует развитие инвестиционных процессов в стране в соответствии с другими направлениями экономической политики.

Ключевые слова: хозяйственное право, инвестиционная политика, инвестиционная деятельность, краудфандинг, инвестиционные отношения, краудинвестинг.

SUMMARY

Budarna V.O Economic and legal mechanism of investment support of the national economy. - Qualifying scientific work on the rights of the manuscript.

Thesis for a Candidate of Law Degree in Specialty 12.00.04 «Business Law; economic procedural law». – Yaroslav the Wise National Law University, Ministry of Education and Science of Ukraine, Kharkiv, 2021.

The paper provides a thorough analysis of the economic and legal mechanism of investment support of the national economy. Analyzed directions of the state investment policy, the legal mechanism of its formation and implementation, the issues of system-structural connection of the investment policy with other directions of the economic policy are considered separately.

Considerable attention is paid to the sources of investment potential of the national economy. Separately considered the issues of economic and legal support of the mechanism of accumulation of investment potential and functioning of subjects of economic and legal support of investment infrastructure, priorities of object structure of investment activity and directions of improvement of the legislation of Ukraine on investment activity.

Key words: economic law, investment policy, investment activity, crowdfunding, investment relations, crowdinvesting.

Підписано до друку 02.03.2021 р. Формат 60х90 1/16

Ум. друк. арк. 0,7 . Облік.-вид. арк. 0,9.

Папір офсетний. Віддруковано на ризографі.

Тираж 100 прим. Зам. № 993

Друкарня

Національного юридичного університету

імені Ярослава Мудрого

61024, Харків, вул. Пушкінська, 77

